

критеріїв. Третій модуль освітнього процесу – рефлексивно-методологічний – спрямований на розвиток творчих здібностей керівників. Четвертий модуль – методичний – спрямований на розвиток здатності керівника НЗ адаптувати концептуально-технологічні моделі управління до практичної діяльності. П'ятий модуль – соціальний – забезпечує розвиток керівника НЗ як суб'єкта соціально-професійної діяльності. Таким чином, подана модель може слугувати основою здійснення системного підходу до проектування цілей, змісту та технологій формування професійної компетентності керівників НЗ в єдності очного та дистанційного етапів підвищення кваліфікації в системі післядипломної педагогічної освіти.

Список використаних джерел:

1. *Ляхоцька Л. Л.* Концептуальні засади модернізації дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти (університетський досвід) / Нова педагогічна думка : науково-методичний журнал. — № 2 (74). — 2013. — 188 с.
2. *Олійник В. В.* Тенденції розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах трансформації суспільства / В. В. Олійник // Теорія і практика управління соціальними системами : філософія, психологія, педагогіка, соціологія. — 2013. — №1. — С. 56—66.
3. *Сергеева Л. М.* Сучасні тенденції формування змісту підвищення кваліфікації керівних кадрів ПТНЗ [Електронний ресурс] / Л. М. Сергеева // Витоки педагогічної майстерності. Збірник наукових праць. — Полтава, 2011. — Вип.8 Ч.1 : Сер. : Педагогічні науки. — С. 262—266. — Режим доступу до журн. : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/309/1/Sergeeva.pdf>.

Левинська І. Б.,
аспірант кафедри педагогіки і психології
Національного університету «Києво-Могилянська академія»

ВИКОРИСТАННЯ ПОРТФОЛІО У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФІХІВЦІВ ІЗ ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ ТА РЕДАГУВАННЯ

У сучасних західних психолого-педагогічних джерелах велику увагу приділяють питанню розробки та використання портфоліо у процесі підготовки майбутніх спеціалістів із різних напрямів. Найбільший внесок в процес дослідження використання портфоліо у навчально-виховному процесі зроблено вченими США та Великобританії протягом останніх 20-25 років. Основна частина цих досліджень зосереджена на проблемі використання портфоліо при вимірюванні навчальних досягнень здобувачів освіти, здебільшого цей феномен розглядають як інструмент оцінювання здобутого рівня навчальних досягнень. Наприклад, Д.Харт (Мічиганський університет, США), вважає, що портфоліо забезпечує автентичність оцінювання та визначає портфоліо як «контейнер, що вміщує індивідуальні навички, ідеї, інтереси і досягнення» (*тут і надалі – переклад наш*) [5]. На думку В.Даміані (Індіанський університет Пенсильванії, США) портфоліо – це «колекція студентських робіт із загальною темою або метою» [7], і, окрім власне процесу оцінювання досягнень, портфоліо відіграє значну роль в налагодженні процесу комунікації між студентом, навчальним закладом та суспільством, є документальним оформленням ефективності роботи не лише студента, а й педагогів.

М.Сьюел, М. Маршак та М. Хорн (Університет Арізони, США) також наголошують на значенні портфоліо для оформлення досягнень в навчальному процесі, відзначають можливість його використання і для оцінювання ефективності навчальних програм: «портфоліо є документуванням навчального прогресу, яке вимагає синтезу отриманої інформації та навичок» [6]. М.Девіс, Г.Поннамперума (Університет Данді, Великобританія) вказують на те, що портфоліо сприяє рефлексії студентів під час навчання та є засобом самооцінювання та самоконтролю. Ці науковці визначають портфоліо як «збірку різних форм доказів досягнення певних результатів в навчанні» [4]. Звідси можна зробити висновок, що під портфоліо автори мають на увазі, як

правило, певний рівень досягнень студента, оформлений як комплект документів.

У вітчизняній науковій психолого-педагогічній літературі досліджено лише деякі аспекти використання портфоліо як форми організації підготовки майбутніх вчителів[2] та використання під час вивчення окремих курсів у ВНЗ[3]. Проте ґрунтовно в психолого-педагогічному плані це питання майже не розроблено, тому актуальною на сьогодні буде така тема наукової розвідки: «Використання портфоліо у професійній підготовці майбутніх фахівців із видавничої справи та редагування» (на прикладі ВНЗ I-II рівня акредитації).

При викладанні курсу «Історія України» та безпосередньому спілкуванні з майбутніми фахівцями з видавничої справи та редагування мною було розроблено основи методики складання та використання портфоліо в педагогічному процесі ВНЗ I-II рівня акредитації.

Після проведення аналізу наукових джерел із зазначеної вище проблеми нами було використано такі принципи складання портфоліо для майбутніх фахівців із видавничої справи та редагування:

- Принцип врахування індивідуальних психологічних особливостей (тип темпераменту, тип мислення, вікові та гендерні особливості здобувачів вищої освіти та т. і.);
- Принцип самоактуалізації знань, умінь, навичок, компетентностей майбутніх фахівців із видавничої справи та редагування;
- Принцип поєднання чіткості та гнучкості змісту та форми портфоліо в залежності від загальної професійної мети та конкретних практичних завдань;
- Принцип структурованості (певна система складання портфоліо та обґрунтованість включення матеріалів до його складу);
- Принцип логічної послідовності складання портфоліо у відповідності до побудови навчального матеріалу;
- Принцип неперервності та регулярності у процесі створення портфоліо протягом всього часу навчання у ВНЗ;

- Принцип взаємодії у професійному плані та зворотнього зв'язку майбутніх фахівців із викладачами та наставниками із виробничої практики;
- Принцип змістовності (портфоліо повинно представляти весь перелік професійних компетентностей майбутнього фахівця з видавничої справи та редагування);
- Принцип мотиваційності (відзначення досягнутих результатів, стимулювання майбутньої діяльності);
- Принцип рейтинговості (за допомогою портфоліо зручно визначати, як кількісні, так і якісні індивідуальні навчальні досягнення майбутніх фахівців із видавничої справи та редагування).

Низка зарубіжних дослідників [4-7] здебільшого, приділяють увагу необхідності дотримання принципів структурованості, логічної послідовності та змістовності, тобто власне оформленню портфоліо для адекватної його оцінки. Нами під час навчальної діяльності та спілкування з майбутніми фахівцями з видавничої справи та редагування у Київському коледжі ПВНЗ «Університет сучасних знань» під нашим керівництвом студентами було розроблено декілька портфоліо, що акцентувалися на принципах врахування індивідуальних особливостей та мотиваційності.

Підготовка якісних фахівців з видавничої справи та редагування вимагає в процесі професійного розвитку та зростання визначення пріоритетності для конкретного майбутнього фахівця того чи іншого виду діяльності, виходячи, насамперед, з індивідуальних особливостей. Наприклад, одні здобувачі вищої освіти ефективніше працюють зі словом – тобто, зосереджуються на редагуванні й оформленні текстів, інші – з образом, отже, більш результативними є в загальному оформленні видавничого продукту тощо).

На нашу думку, використання портфоліо у професійній підготовці майбутніх фахівців із видавничої справи та редагування дозволяє вирішити низку проблем:

- створити альтернативну систему індивідуального розвитку та прогресу здобувача вищої освіти щодо отримання професійних знань, умінь, навичок і компетентностей;
- доповнити інші форми оцінювання здобутого рівня освітніх досягнень, що сприятиме більш об'єктивному визначенню рівня професійної компетентності майбутнього фахівця з видавничої справи та редагування;
- сприяти підвищенню готовності здобувача вищої освіти до майбутньої професійної діяльності, визначенню ним своїх кар'єрних та життєвих орієнтирів.

Застосування портфоліо для підготовки майбутніх фахівців із видавничої справи та редагування у ВНЗ I-II рівня акредитації вимагає повноцінного поєднання в навчальному процесі теоретичного та практичного компонентів.

Згідно Закону України «Про вищу освіту» наукова розробка проблематики психолого-педагогічних умов формування портфоліо у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з видавничої справи та редагування у ВНЗ I-II рівня акредитації цілком відповідає перспективним напрямкам розвитку вищої освіти України.

Список використаних джерел

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. – Київ : ВРУ, 2013-2015. – *Режим доступу*: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> дата звернення 30.08.2015) – *Назва з екрана*.
2. Осадча К. П. Портфоліо як форма організації навчання майбутніх учителів інформатики [Електронний ресурс] // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія педагогіка: електронне наукове фахове видання. – Електронні дані. – [Мелітополь: Мелітопольський держ. пед. ун-т, 2015]. – № 7. – *Режим доступу*: <http://www.academia.edu>(дата звернення 31.08.2015 р.). – *Назва з екрана*.
3. pedkab.wordpress.com [Електронний ресурс] : [Блог для викладачів Сосницького сільського господарського технікуму бухгалтерського обліку]. – Електронні дані. – [СТБО: 2012-2015]. – *Режим доступу*: <https://pedkab.wordpress.com> (дата звернення 31.08.2015). – *Назва з екрану*.

4. Margery H. Davis, Gominda G. Ponnampereuma. Portfolio Assessment [Electronic resource] / JVME // <http://www.utpjournals.com>. – Electronic data. – [Dundee : University of Dundee]. – № 32. – P. 279-284. – *Режим доступу*: <http://www.utpjournals.com/jvme/tocs/323/279.pdf> (дата звернення 31.08.2015). – *Назва з екрану*.
5. Hart D.. Authentic Assessment: A handbook for educators / Hart D. Addison-Wesley Publishing Company, 1994 – 120 p.
6. Sewell M., Marczak M., Horn M. The use of portfolio assessment in evaluation // University of Arisona [Electronic resource] / Meg Sewell, Mary Marczak, Melanie Horn // CyfernetEvaluation. – Electronic data. – [Tucson: University of Arisona, 2015]. – *Режим доступу*: <http://methodenpool.uni-koeln.de/portfolio/USE%20OF%20PORTFOLIOS%20IN%20EVALUATION.htm> (дата звернення 31.08.2015). – *Назва з екрану*.
7. Victoria B. Damiani. Portfolio assessment in the classroom // Indiana University of Pennsylvania Electronic resource] / Victoria B. Damiani. – Electronic data. [National Association of School Psychologists, 2004]/ - *Режим доступу*: http://www.nasponline.org/communications/spawareness/portfolioasses_s.pdf (дата звернення 31.08.2015). – *Назва з екрану*.

Шатирко Л.О.

старший науковий співробітник інститут психології імені

Г.С.Костюка НАПН України

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕНЬ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ У СТУДЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Сучасне психологічне тлумачення освітньої моделі ґрунтується на методологічних засадах особливої уваги до свідомості суб'єктів освітнього простору, вивченню соціо-культурної реальності через суб'єкта, через систему його уявлень про світ, шляхом аналізу свідомості людини, яка відображує навколишній світ.

Лабораторією психології навчання Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України протягом останніх років здійснюється вивчення системи уявлень про вищу освіту студентів гуманітарних та технічних напрямків на